

Tietäminen

Daniel Nylund

Katso tuoreempia kirjoituksiani; [Teoblogi](#)

Demellon kertoo tarinan paholaisesta ja tämän kaverista, jotka olivat kävelyllä. He näkivät kuinka edellä kävellyt mies kumartui ja poimi jotain maasta.

"Mitähän tuo mies mahtoi löytää?" kysyi ystävä.

"Totuuden sirpaleen", vastasi paholainen.

"Eikö se huolestuta sinua?" ystävä kysyi.

"Ei yhtään", sanoi paholainen. "Minä annan hänen tehdä siitä uskonkappaleen."

Tietäminen tuntuu turvalliselta. Tietäminen vähentää kaaoksen tuntua. Siksi mielelläsi uskottelet tietäväsi enemmän kuin tiedätkään. Mitä enemmän rakennat sisäistä turvaasi tietämisen varaan, sitä vähemmän olet avoin muutokselle. Muutos kulkee kaaoksen kautta, jossa et enää tiedä mitään, et enää usko mihinkään, etkä enää ymmärrä mitään.

Monet länsimaiset uskonnollisuuden muodot rakentuvat tietämisen varaan. *Rajatieto*, *Salatieto*, **teosofien** yritykset paljastaa todellinen *gnosis*, **Urantia** kirja täydellisine maailmanselityksineen jne, ovat minusta tietämisen henkeen turvautumista. Niissä voi olla ja onkin paljon totuusarvoa, mutta niiden perusongelma on minusta se, että elämä yritetään saada järjestykseen rakentamalla siitä mahtava taivaata kattava metafyyssinen systeemi. Se on minä-sinä suhteen välttelemistä. Kun kaikki saadaan puettua kuvitellun tiedon muotoon siihen voi olla turvallisessa *minä-se* suhteessa. Raamatunkin pohjalta on yritetty rakentaa yhtä tieteellisen pätevää, matemaattisen tarkkaa ja loogisen johdonmukaista systeemiä. Itsekin uskoin joskus sellaiseen.

Filosofian historia on urhoollista yritystä tiivistää koko todellisuus ajattelun alueelle. Kunnan filosofi ajattele joka varpaankynsilään. Minä-se suhde saa korkeimman ja jaloimman muotonsa filosofisessa ajattelussa. Silti tuntuu aika kipeältä keskustella lahjakkaan ajattelijan kanssa, johon ei saa minkäänlaista minä sinä -suhdetta. Kyllästyttävimmät ja yksinäisimmät illanistujaiset olen viettänyt teologien ja filosofien kanssa, jotka kapakassakin jaksavat jauhaa sivistyssanoja ja määritelmiä, kunnes kieli ei enää kunnolla tottele. Jos fiksuissa ajatuksissa olisi yhtään kaloreita he olisivat parisatakiloisia jättiläisiä, mutta tosi yhteyteen kykenevän hengen kääpiöitä.

Sokrates käytti kysymyksiä purkaakseen aikalaisensa tietämisen kuvitelmia.¹ **Jeesus** käytti tarinoita ja vertauskuvia hämmäntääkseen uskonnollisia itseäänselvyyksiä. **Martin Luther** ei koskaan ollut varma siitä mitä uskoi, ennen kuin kuuli itsensä puhuvan siitä, eikä koskaan tiennyt kuinka paljon uskoi siihen, ennen kuin kohtasi vastaväitteitä. Vasta kohdatessamme muiden ihmisten vakaumuksia omamme tiivistyy oman tuntuiseksi.

Meidän on vaikea luopua jo omaksutusta mielikuvasta. Se on todettu yksinkertaisen kokeen avulla: Koehenkilöille näytetään diaprojektorilla aluksi epäselviä, mutta asteittain selveneviä kuvia kaikille tutuista esineistä.

Joidenkin koehenkilöiden kyky sietää tietämättömyyden tilaa on niin heikko, että he ovat aina ensimmäisiä "tietämässä" mitä kuva esittää. Jos he kuvan tarkennuksen alkuvaiheessa erehtyvät kuvan tunnistamisessa (niinkuin usein käy), heidän on melkein mahdotonta tunnistaa sitä siinäkin vaiheessa, kun muut jo selvästi näkevät mistä esineestä on kysymys.

Johtopäätökset kokeesta:

Ensinnäkin, joka ei siedä tietämättömyyttä luo liian hätäisesti erheellisiä mielikuvia.

Toiseksikin, väärästä mielikuvasta luopuminen on paljon vaikeampaa kuin oikean kuvan tunnistaminen.

¹ Suosittelen **Peter Kreeftin** kirjaa *Sokrates Kohtaa Jeesuksen* (Kristityn Kasvu -92) loogisten kysymysten harjoiteluoppaaksi.